

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Disputatio Secu[n]da .d. docto. Ecckij et Andree Carolostadij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Disputatio Secūda

.d. docto. Eckij et Andree
Caroloftadij.

Caroloftadius incepit et adiecit quedam
vt sciatur que materia habita fit
precipua inter conflictum.

Die Jouis que erat. 14. Julij incepit Carolofta: 7 quasi
prioribus coronidem imposuit hora fere
Octaua post finitā differtionē
Eckij et Martini.

¶ Pritusq; in alterū disputatiōis gradū descendam⁹. subijctende sunt cōclusi
ones quas d. d. in exordio nostri certaminis prelegit. vt intelligant Iudices ho
die electi: d. d. extranea et impertinentia posuisse. nec aliquā vulnerasse cons
clusionē. et demū iudicent cōclusiones meas firmas et regulis fidei consonan
tes. sunt ergo iste.

Caroloftas

¶ Libet arbitrate gratiam per spiritū sanctū infusam. nihil valet nisi ad pecc
candum. 22. hec vndecima. Duodecima.

¶ Immo voluntas nostra que non regitur a diuina voluntate. tanto citius
appropinquat iniquitati. quāto acrius intendit actioni. Et decima quarta.

¶ Dominus Johannes non videns quomodo bonum opus sit totū a deo.
et dei opus 7 cetera in qua conclusionē non est positum monstrum quod aluit

doctor. videlicet non totaliter totum. Restat iam disputanda tertia decima
conclusio. Que est. vt d. d. cum sua maxima suorum disputatorum potest

facere quod in se est id est obicem et impedimentum ad gratiam tollere 22.
ego defendam et probabo, quod facere quod in se est. est peccare. malefacere.

¶ Admonitos velim iudices nostros. vt ob id sciant me auctoritates sanctos
rum ex libris legisse. vt intelligant nisi secundum me pronouclauerint se iudic
carios contra ecclesiasticos.

Eckius.

¶ Eckius arbitratur iudices etiam legisse ecclesiasticos docto: sed aliam ha
bituros intelligentium q̄ d. Carolo: Nam ego eosdem adduxi. Restat iudic
ibus vter rectius intellexerit.

Caroloftadius.

¶ Intelligent iudices d. Eckium contra se intellexisse d. Eckium.

Die. 14. hora secunda incepit

Eckius De obice disputare.

29

Caroloſta :
Dorige frue

¶ Quia in primo diſputatiōis congreſſu eo deuenim⁹ qd clariff: d. d. Caroloſta
pceſſit etiā liberū arbi: habere actiuitatē in bonū opus. licet eam non habeat
niſi motū a gratia. ⁊ deo. que tñ ſentētia pccidat cū omib: ſcholasticis theologis
ſicut fuit actū ⁊ oſtenſum. Ergo neceſſariū fuit excuſare eoſdē et meipſum. in
alijs cōcluſiōib: factis ſactabunde poſitis ⁊ primo concluſiōib: dñs Johānes cū
ſua maxima diſp: pōt facere. etiā iſta cōcluſio vt ponitur. vel eſt falſa. vel falſā
imponit ſentētia ſcholasticis doctorib: quaſi in declaratiōe quid ſit. facere qd
in ſe eſt aduerſatur Ezechiel ⁊ Ambroſio. cōtra hoc ſic deduco. lib: arb: ſicut
faciendo qd in ſe eſt. poteſt peccare. mentiri ⁊c. Ita faciendo qd in ſe eſt aduſū
a gratia pōt vñ agere. mereri. peccatū vitare. ſcđm ſacrā ſcrip: ⁊ ſcđs pñs. q̄
ſi ſcholastici hoc dicūt clariff: doctor: eis falſum imponit. vel eos nō bene intel-
lexit. Hinc pbo p ſepe allegatā auctoritatē Auguſtini Initium ſalutis nre
deo Inſpirante habem⁹. vt adqueſcamus ſalutari Inſpirationi. nre prātis eſt.
Hodo tunc aliquis facit quod in ſe eſt. qñ facit illud quod eſt in poteſtate ſua.
Subſcribit Chryſoſt: ſup Eplā ad hebreos c. 7. inuertis q: prius nos a nobis
ipſis oportet mundari. et tunc deus mundat. ibi ſcđs Chryſoſto: expreſſe vult
oportere nos prius facere qd in nobis eſt. tunc deus mūdēt. in eadē ſentētia eſt
homilia. 84. ſup Martine. quas obres vehemētē rogo atq obſecro ne velitis
cuncta iſta deo tribuere. vt oſcitandū dormiendūq; vobis puretis. nec rursus.
ſi vigilatis laborib: vñs. rem efficit arbitremini. Nā nec deſides atq reſiſtios
facere nos vult deus. Ac ideo nōnihil a nobis petit hoc facere quod in ſe eſt in
bono ope. Expreſſe teſtatur eſt idē. Bern: de grā et libe: arbi: Ubi attribuit
conſenſum libero arb: dicit mediū illud eſſe meritoſū. Hodo tunc dicit quis
facere qd in ſe eſt qd eſt in ſua poteſtate. Et cōſenſus eſt in poteſtate ipſius li:
arbi: Dieterca vt oēs ſciant quō. d. d. imptinent me traxerit ad materiā lib: ar:
poſui in annotatione mea Reverendū patrē Mart: qd voluntas ſit dñs ſuorū
actū. hinc ſumpſit anſam. ⁊ in materiā lib: arb: ⁊ predeſtinatiōis imptinentiſſis
me euagatus eſt. At ſine increpatione. ſaltē cōdigna. bñ dictā voluntatē dñs
probo p Gregoriū Nyſenū de lib: arb: vbi ponit hominē agentē et facientē qd
alias ex ſup̄no conſultaret. ſi non eſſet dñs actiōnū. Ratiocinatur ſic quorū
ſunt admonitiōes. illa ſunt in pōtate nra. ſed bonorū operū ſunt admonitiōes
quare bona opa ſunt in poteſtate noſtra. ſterū līq̄ poſſe hominē facere bonū
faciendo qd in ſe eſt. Semp tñ auxiliū grē nō excludendo. et ita concludit c. 2.
nos eſſe dominos actiōnū noſtrarū. Sic b. Bernhardus de lib: arb: col: 11. dicit
liberū arb: debere conari ſuo ſeſſe corpi vt peſt ſapiā orbi. Imperet ſingulis
ſenſibus tam potēt q̄tenus non ſinat regnare peccatū. Ita b. Augu: c. 8. 1. 1.
de lib: arb: dicit rōnē dñari morib: anime. Cum ergo ego ſanctorū pñm imitat⁹
ſententiā. dixiſſem voluntatē eſſe dominā actū. et in deſenſione me explicaviſſem
q: voluntas ſit dñs actū. conpando ad act⁹ inferiores. et tñ ſit famula coms
perando ad Ch̄m in ea regnantē. adhuc tñ vt videret aliquid mibi imptingere
male ſentens ſemp perfidiam pelagiū obſcct. a q̄ ſemper fui alieniſſimus. ſed
maximā diſputatoriū. hic Ezechiel cōtradictentē facit. cum in chryſoſto cen:
tura. 4. numero. 3. expreſſe me expoſuerim. lib: arb. nō remouere obicem vel
impedimentū principaliter ad gratiā ſed ſolū diſpoſitiue. Et qd illa diſpoſitiō
ſit aequieſcere ſalutari Inſpiratiōi. ſi nō animo carpendi legiſſet inueniſſet cen:
tura. 3. numero. 60. qd tñ facere in ſe bonū ſemper pcedit diuina motio vt ſcđs
dem expreſſe declarat de Ezechiele quē facit nobis aduerſari. manifeſtarum
eſt eū nobis eſſe concordantem. aufer cor lapideū ⁊ da cor: carneū. q: vt ſp̄ dicit.
bona voluntas ſparatur a dño et puenitur. et gratia facit voluntatem bene
agere. tñ requiritur voluntatis acquieſcentia ſeu conſenſus. Et hoc eſt facere
qd in ſe eſt. Ideo ait deus facite vobis cor: nouū. Qñ vt Origenes ratiocinat
l. 3. c. 1. de principijs in noſtre vite curſu a nobis quidē dependendus eſt labor

als ad grā;

z studiu. atq; industria adhibenda: et infra. Alioquin si nihil operis exposcit
supflua vitz videbuntur esse mandata. frustra etiã Paulus culpãt q̄dam ce
cidisse a veritate. z collaudat eos qui in veritate fidei steterunt.

¶ Deinde dñs Andreas conclu: 15. vigilas et labores n̄os carpit. vt in chry
sopaso multa de p̄destinatōe agerem. z tñ eam inficias auctoritates de p̄de
stinatōe p̄tinere ad opa coronãda. Verissimũ est puerbiũ. Citius quis carpet
q̄ intelligit. quãuis nō ignoret q̄ sit mibi curia supellex. attñ antm̄ meus sem
per fuit parus. sicut hodie est a doctōib; emendari ac doceri. vt sic ignorantie
nebulas pellerẽ. Attñ q̄ inrudite meam taxauerit p̄positionẽ facile potestis
intelligere. cũ p̄positōe. 16. arguerẽ dominũ Andream q; ex hoc qd voluntatẽ
dixisset dominã actũũ. ipse p̄ capillos derorsissit in materiã p̄destinatōis.
tũc dixi p̄positōe. 18. neutrã p̄tem hic suscipio defendendã. qd p̄destinatōis
negotiũ sit p̄posito imp̄tinens z extratũ. Sic cũ dixisset materiã p̄destina
tōis (an sc; habeat. rōnẽ in nobis) esse imp̄tinẽtẽ negotio z disputationi n̄e.
ipse accepit vnã palchã intelligentiã. et audeat mibi imponere q; auctoritates
de p̄dest: negaueri p̄tinere posse ad opa coronanda. par calũsa est in p̄posi
16. vbi dixit me Bernbardũ legisse. Tolle libez arbi: et non est qd saluet legi
quod p̄ quo. subdens multũ calũsose. et satis demonstrat quãto iudicio Ec
clesiasticos puidet facti aut õsib; studiosis se suspectã dep̄natorẽ. Certe deũ
optimũ: max; piecor. ne vnq; intellectũ meũ tanta cecitate pcutiat. vt quidq;
in sanctis p̄ribus dep̄raue. sicuti nō credo hactenus mibi ab aliq; monstratũ.
et quidquid dicat. d. d. Ego legi quod et lego quod. ita habet Bern: Ita hñt
em̄icissimĩ cõdices. quos videat. d. docto: ne ipse dep̄uer. quũ sit admodum
lunens in Ecclesiasti p̄ribus legendis sicut testat in p̄loquo suo libelli de ius
sif: imp̄ij. Quare pro charitate fraterna post; nos deberem; mutuõ iuuare.
z hortari ad facerrimũ theologe studiu: q̄ istis scõmatibus. a culeat; verbis.
et ridiculis inuicem iristare et molestare: hec sunt dicta pro defensione Scho
lasticoz et dictoꝝum meoꝝum.

Caroloostadius:

¶ In noie Christi amẽ. Quãtis multa argumẽta p̄ doctoẽ adducta possunt
dissecari p̄ illud qd scholastici de facere qd in se est cũ Ecclesiasticis sunt incõs
cordabiles: Attñ videamus dicta doctoꝝis per ordinem et breuiter.

¶ Ad primã. Cũ dicit me libero arbi: attribuisse actiuitatẽ: concedo sed vt in
p̄missis: videlicet gratiã. alienã. et ex deo puenientẽ.

¶ Ad secundã. Cũ opponit mibi me falsum imposuisse scholasticis doctoꝝib;.
Respondeo hoc mibi false opponit Et egregiũ doct: in conclusi: sua. 38. secũde
adorationis clare descripsisse quid sit facere qd in se est: cuius verba sunt cũ
facere qd in se est probatissimoz theologoz sententia sit: remouere obicem et
impedimentũ gr̄e: nō dabo q; qui faciat qd in se sit faciat qd deo displicet zc.
Ex quibus verbis clare consequit impedimentũ gr̄e tolli per nos: alioquin
dixisset quũ facere qd ex gr̄a est: est tollere impedimentũ gr̄e. Et de hac senten
tia videlicet: qd gr̄a tollit mala merita: et malã voluntatẽ: atq; impedimentũ
gr̄e nemo Ecclesiasti dubitat: sed neq; scdm Ecclesiasti: dicitur tũc facere qd in
nobis est qũ opamur ex gr̄a. Nam August: de vera innocentia c. 150. hoc est
scdm nos viuere vel facere qd male facim;: verba eius sunt: cum homo scdm
se viuat: nō scdm deũ: similis est diabolo: q; nec angelo scdm angelũ: sed scdm
deũ viuendũ fuit: vt stare in veritate: Ecce clarus textus est: qd qui viuunt scdm
se: diabolo est similis: et est mendax: Quod etiã August: dicit ad articulos sibi
falso impositos c. 7. De facere qd in se sic dicit August: de vera innocentia ca.
1. 26. Totum bonum qd habemus. ab artifice nostro habemus: sed si hoc in
nobis est quod ipsi fecimus inde damnabimur. Si aut hoc quod deus fecit
in de coronabimur. Ex quo textu sequit qd deus homini facienti quod in se est

tribuit damnationē. faceret autē qđ ex deo est. largit coronā. Et si is fuit doctor,
sensus. debuit adieciſſe ſue ſentētie qđ Auguſt. apponere non erubuit. 2 age
rem dñationi ſue grās. ſi ita mecum ſentiret et mecum loqueret. Idē Aug. de vera
immo: c. 322. Nemo habet de ſuo niſi peccatū 2 mandatū. ſi quid autē homo
habet veritatis atq; iuſticie. ab illo fonte habet. qui eſt Chriſtus. hoc autē qđ
deo largitore habem⁹. pendet ex dei p̄tatione ex noſtra facultate. qđ Auguſt.
clare ſcripſit de peccatorū meritis. ll. 2. c. 5. Scholaſtica autē dicūt qđ facere qđ
in ſe eſt. p̄cedit infuſionē gratie. ſi autē aliquis dixit qđ gratia ſola tollit impe
dimentū gfe nō eſt redarguend⁹ ſed amplexand⁹. et p̄ iſta r̄ſum ſit ad. 3. 2. 4.
¶ De Chyſoſtomo dico qđ cante legendus eſt. immo ſi eſt eius anim⁹ qđ inſtitia
mandatōis ſunt ante gratiā in nobis. tunc negand⁹ eſt. et adherendū nobis
eſt b̄s Auguſt. qui fuit hereticorū examīne redditus. p̄batio. immo Egred. d.
Auguſtinū p̄ncipem theologorū poſuit.

¶ Ad ſextū de conſenſu quē Bern: attribuit libe: arbi: dico qđ idē Bern: eſſe
dicit. cōſenſum iſtum eſſe a deo. ſimiliter et conatū. et per hoc ſit reſponſum ad
nonū etiam. ¶ ſuis dicta Bernhardt ſunt bona. ſed non ad p̄poſitum.

¶ Septimo cū egre: d. d. dicit me eum traxiſſe ad materiā libe: arbi: cum ipſe
poſuerit voluntatē dñam ſuorū actū. ſolutio. niſi mihi de ſuis cōcluſionibus
ſed ſi dñatio ſua eſt gratuita. reſcribat quā p̄mū poterit.

¶ Octavo. qđ Grego: Nyſenus ponit hoīem agentē et facientē. neſcio ſi tanta
ſit illius auctoritas que poſſit ceruicem meā premere. etiam ſi diuerſe ſentiret.
quippe qđ mihi eſt incognitus. hoc tñ dixi in ſapioribus qđ libe: arbi: actum
agit. hoc eſt recepta diuina actione agit.

¶ Decimo. ad Auguſtinū de libe: arbitrio dico qđ idē Auguſtinus ſe lucuſ
lenter expoſuit in poſterioribus libris videlicet de peccatorū meritis lib: 2. ubi
dicit qđ libe: arbi: etiā gratia inſtaurari nullū ius habet in carnis mēbra niſi
qđ membra non miniſtrat pctō. qđ in homie eſt. ita etiam in libe: retracta:

¶ Undecimo. qđ egregi: d. d. dicit ſe in chyſoſaſto ſuo. neſcio qua Centuria.
poſuiſſe qđ libe: arbi: non remouet obiecm p̄ncipaliter ſed ipſa gratia pctō
doceri a dño doctore quid ſit p̄ncipaliter remouere. vel remouere totū obiecm.
Dico qđ hoc qđ eſt ex gratia p̄ncipaliter. non eſt nobis attribuendū ſed deo.
p̄out patet ex dictis Auguſt. ex lib. de vera innocen: allegatis.

¶ Duodecimo. cum d. d. dicit diuinam motionē p̄cedere diſpoſitionē ad grās.
veroe: ſi iſta diuina motio diſtinguit contra gratiā iuſtificante imp̄tū. egre: d. d.
cum inuētis ſcholaſticis defendere veſtitum quo teguntur Pelagiani. qui veſ
tiunt in veſtimentis onium et intrinſecus ſunt luprapaces.

¶ Tredecimo qđ dicit Ezechielē ſibi non aduerſari mihi admodū placet ſi ver⁹
eſt qđ dicit. vellem e quidē nos in veritate eſſe concordēs. ſed in cōcluſione ſua
allegata. non dicit hoc eſſe ex gratia. videlicet tollere impedimentū gratie. Et
itaq; hoc ſentit. apponat iſtam gloſſellam. et vel deſtruat vel firmet ſuam cō
cluſionē. ſubenter cū egre: d. d. loquar quēadmodū ſcrip: loquunt que dicūt. Et
auferam dicit deus cor lapideum de carne veſtra. non dicit vos auferetis ſed
ego auferam. Ezech: 36. nec obſtat qđ eundē Ezechielē ex alio loco adducit. ubi
p̄cipitur nobis facite vobis cor nouū Nam qđ ſcriptura hortatur monet nos
iubet atq; p̄cipit nobis. tunc demonſtrat quid petere debeamus. 2 quid fla
gitandum. ſit. vt det. p̄terea oriam⁹ ſtat voluntas tua. ſ. fac hoc in nobis qđ
ſire exigit. Fac nos parere monitōibus tuis et p̄ceptis.

¶ Quarto decimo. quod de Origene adductum eſt non recepto et reſpondeo
quēadmodū ad Chyſoſt: nam Origenes in libro Periarchon multa videtur
tribuere noſtre voluntati que Auguſtinus negat.

¶ Quintodecimo. quādo Egred: d. d. dicit me labores 2 vigilas ſuas carpiſſe.
qđ auctoritates ad opa p̄tinentes inſiciatus ſit p̄tinere ad p̄deſtinationē. 2.

Roſa.

Solutio. nihil ad institutum presens quod suis circulis et lineis iam arctatum est. iuxta vetera nostra instituta.

¶ Ad puerbum cum dicit citius quis carpit quam intelligit. Respondet esse commune morbum cuius forte medicina et remedium eget et egred. d. v. v. non haberet in practica. dicit enim me inrudite cum taxasse. adhuc sub iudice lito est.

¶ Pro ceteris omnibus per iam dicta non resolutis remitto lectori ad apologiam Egred. d. doctoris et meam.

¶ Postremo. quod mihi obtrudit libellum meum de iustificatione impij. non magis facio. non enim eruditionis gratia facit sed fortasse ut ita absumam? rps nrm.

¶ Eekius.

¶ Credo scholasticos pbatissimos vestros a sanctis patribus non dissentire. quod opponit mihi conclusio 8. non attendit quod disputationem sim exorsus. Nam vos luntas potest facere quod in se est ad malum. et illud potissimum habet ex se. et ita loquitur Augustinus: aliud est facere quod in se ad bonum. Et de illo dixit in conclusio: quia utrumque est in potestate nostra. et bonum et malum Ecclesi. 15. tamen malum est plus in potestate. cum bonum sine dei adiutorio facere non possumus. et Augustinus. c. 150. de vera inno. Non dicit simpliciter de vivere secundum nos. sed coniunctim et non secundum deum. unde ex causa dicendi doctorum intelligentia est accipienda. Ideo cum loquuti sumus de meritis debebat conclusionem intelligere de facere quod in se est ad bonum. quod nos produximus ex Augustino Et d. d. ad eundem locum nihil dixit.

¶ De Chrysostomo habetis quid sentiat et in quo honore habeat non solum scholasticos sed etiam Ecclesiasticos patres.

¶ Chrysostomus dicit caute legendum. Hieronymus dicit. non posse premere sibi cervicem. Attamen quod forte est dure cervicis Chrysostomus Augustino non contradicit. qui idem astruit de perfectione iustis: ibi hec verba orat. et quod Augustinus presertim Chrysostomus: qui fuerit cum hereticis exercitatus. oppono et Hieronymus: contra Pelagium: qui nobis tribuit initium boni operis et perfectionem tribuit deo. in eodem opere ubi Pelagianus fregit. quod ad Hieronymus: hereticorum malleum dicere vult. multo expressior est sic Chrysostomus: et Bernardus de gratia et libere arbitrio eandem facit rationem quam Chrysostomus: de observantia preceptorum.

¶ Ad Bernardum allegavit eum quod consensus ille sit a deo. fateor. sed partim.

¶ De conclusio: iussit me rescribere. Ego in hunc finem iam dispuo. ut illius in iustose descriptionis esset aliquando finis. ut in defensione et literis ad illustrissimum principem et vniuersitatem datis liquet.

¶ Ad Augustinum de libere arbitrio: eum non soluit sed dicit quod se exposuerit libro de peccatorum remissione: cum Augustinus: etiam post illum librum de peccatorum meritis fecerit librum retracta: tamen illud dictum per me allegatum non retractavit. quare ad illud fuerat respondendum.

¶ Deinde petit doceri quid sit principaliter remouere obicem. Dixi quod qui non intelligit quid principale et quid accessorium. quid minus principis et directum nec scio quid alias scire possit. Principale in actionibus quod aliud dirigit. vel et accessum tribuit. aut ut videri: causa concurret. itaque gratia principaliter et cum effectu in tertio gradu ab Augustino: tradito. peccatum remouet. libere arbitrio: in secundo gradu Augustinus: adque sciens dispositiue remouet. quod laudat me iam sentire cum Ecclesi. hoc semper videt in Chrysostomo factum sed debere apposuisse glossas. Si ex charitate theologo: legisset nostram defensionem habuisset glossam cum textu conclusionis. et adnotasset. et cum libere presertim: nunquam fieri aliquid bonum opus meritorium sine specialis assistentia diuine gratie et misericordie. Quod verum me incedere sub vestitu Pelagii: si dispositiue non sit gratia iustificans. nihil adduxit. Ideo solum me excuso. esse me quam ouiculam et lupos ignorare. hoc tamen arbitror: esse de mente Augustini: quod initium salutis sit gratia. et gratuita merito iustificans. primum in tertio gradu ab Augustino: ubi dicit gratia que est vera caritas. ut prima sit gratia pueniens scilicet cooperans.

De Ezechiele semp dixi et scholastici pcedunt. omnia opa bona attribui deo. Ad
habes quod no accepisti: tñ per hoc coopatio libe: arb: a gra aduut no tollit.
De Dugene. verū est in libro de pñm: posuit quedā erronea. ideo. b. Hierony:
eosdē lib: os cribauit. at tñ locū allegatum velut catholicū relinquit intactum.
Quare clariss: d. videtis mentē meam nunq̄ fuisse aliā. q̄ qd voluerim libe:
arbitr: se posse in malū. sed non posse: se in bonū nisi a gratia adutū. erectū
tractū. et impulsū. Quare quo ad dignitatē gratie contra im: pbos pelagias
nos. in re nunq̄ dissensim⁹. et per hec volo mentē meam exposiā. et doctores
scholasticos defensos in materia de obice.

Caroloftadius.

¶ Ad pñmū quid sentiunt scholastici remitto lecto: ad quæstiones quib: que-
ritur de actiuitate libe: arbit: et de attritione et contrit:

¶ Ad secundū et. 14. placet mihi qd et vltimū dictum doctois fuit. q: libe: ar:
ex se non pōt in bonum nisi gra erectū. tractū. et impulsū: pulchra est et vera
sententia et laus deo. Qd dispositio pcedens sit gratia iustificas mihi placet.
vellem tñ vt eo noie abrogato vteremur vocabulo per quod spiritus sanctus
in scripturis nobis loquitur.

¶ Ad tertū placet mihi similiter q: facere qd in se est. absolute non habendo
respectū ad deū. sit peccare.

¶ Ad Hiero: dico vt in pñoi disputatōe. q: ipse vñ hac auctoritate ap: ad
Philsp: z. deus est qui opatur in nobis velle et opari. modo velle est pñmū et
inittū bonoz operū. adeo q: Ecclesi: dicūt hoc deū absq: nobis opari in nobis

¶ Ad Bern: de cōsensu qñ dicit ipsum esse pñm a deo z. dico q: corrupte alle-
gatur imo dicit esse totū cōsensum ad deo. et totū in libero arbit: q̄.

¶ Ad. 12. qd pñcipalit: remouere obicē sit actiuit: tribuere lib: arbit: no est mag:
num incōueniens. si vsus loquendi in scriptura esset receptus.

De alijs consulte boni.

Die veneris Decima quinta Julij mane hora septima.

Scopus.

Justum peccare in bonis operibus.

Caroloftadius.

¶ In noie dñi nostri Ihesu chusti. Secundā pclusionē egregij. d. d. sup: bama:
impiam. blasphemā et hereticā. qñquidē manifestis scripturaz auctoritatib⁹
et Ecclesi: p:ctib: repugnantē. demolliturus directo gladio aggrediar. nō do:
lis. non fallis auctoritatū assumptionib⁹. non fallaci impudentia neq: dica:
loquacitate. quēadmodū Egred. d. solet. Contra pclusionē eius secundā que
incipit Etsi peccata venialia sint quotidiana. iustum tñ semp peccare in bono
ope etiam bene molendo negamus z. Oppono auctoritatē Ecclesi: 7. quo
scribitur Non est homo iustus in terra qui faciat bonū et non peccet. apertus
est textus q: is qui bonū facit peccat. Cōclusio doctois aduersat huc aucto:
ritati. ergo heretica. respondeat ergo. d. d.

Eckius.

¶ In noie tuo dulcis Ihesu amen. Contra chustianissimā conclusionē meam
temerarius pater grauitatis theolo: oblit⁹. et suo capiti inmittens adduxit vñ
locum Ecclesi: 7. cui dicit conclus: meā aduersari. Et ideo tanta veritate pclus:
sionē meam esse fulctam. vt non possit nō suspectus esse de falsitate qui ei ad:
uerfet. et textus allegatus non est contra conclusionē. nisi acceptus secundā
falsam intelligentiā. Unde fateor. non esse hoīem qui faciat bonum quin talis
homo etiā peccet. sed non tunc peccat semp qñ facit opus bonum. qd nullibi
reperiet. vel in sacris litis. vel in sanctis pñibus. et qd iste sit sensus script: z. ista

fit intelligētia. adduco b. Hierony: lib. 1. cōtra Iovinianū col: 4. Non qđ semper
per sed aliqui peccauerūt. p hoc facit Hier. etiā ibidem qđ hō constitut⁹ in hac
vita. subiectus est vicijs. Et glossa interline: p loco cōcordante adducit illud
qđ offēs peccauerunt et egēt glā dei. quare sapiens voluit hominē facientem
bonū etiam aliqui peccare. et qđ ille sit verus sensus et catholicus scripture non
quē extraxit d. Andreas p sua temeritate. adduco et Augu: qui etus ceruicem
premat li. 2. de peccatorū remissi: ca. 20. ex quo constituitur et si quisqđ in hac vi
ta esse potuisset. qui virtute ita proficeret. vt ad tantam plenitudinē iusticie
pventret. qua nullū omnino haberet peccatum. fuisse tñ eum antea peccatorē
vñ in istam nouitatē vite conuerteretur. non esse dubitandū. Quare cōcors est
sacre scripture et sanctorū pfm sententia. nullū esse tā iustum qui faciat bonū.
quin aliqui peccet. vel peccauerit. nisi impijssime dicat et blasphemet sanctum
Laurentiū peccasse in craticula et sanctū Andream et sanctū Petrū in cruce.
cum tñ ecclesia canat illud psalmi de S. Laurentio psalm: 7. igne me examina et
si non est inuenta in me iniquitas. Quare d. Andreas a peccitate maledi
centie abstineat. et sicut graue theologū decet honesta verborū contentione
veritatē hoc pacto querat. vt inuenire possit.

Caroloostadius.

¶ Cum d. d. fatetur non esse hominē qui faciat bonū quin talis peccet. sed
non tunc peccat semp qñ facit opus bonū. Oppono ei de eadem auctoritate p
dictū Ambrosij de pñā. qđ scriptura vniuersaliter loquens dicit vñ intelligit et
non restringit p capita humana. mō textus allegat⁹ Eccle: 7. vñ dicit absqđ li
mitatōe non est homo iustus qui bene faciat et non peccet. non dicit qñqđ. nō
dicit postea. sed simpliciter qui bñ faciat et non peccet. ergo dicit intelligit vniuersaliter
de quolibet bñ faciente. Nec obstat qđ adductū est p Augu: qm pro intels
gentia Augustini remitto indices ad capita pcedētia et seqū: in lib: 2. de pec
catorū meritis. Itē ad caput. 6. de spū et lra. Ad librū. de perfectione iust: ex
quibus facile intelligēt qđ egre d. d. vñ corrupte citat Augu: vel non intelligit. De
Hiero: videbo locū allegatū si recte citatus sit. hoc scio Hiero: in libro aduers
sus Delagū: absolute hāc auctoritatē assumpsisse. et nōnullas alias coaptasse
ex quibus inferitur quod hō qñ bñ facit peccat. Utitur etiā auctoritate Davidis
psal: 142. vbi sic legitur et non intres in iudiciū cū seruo tuo qđ nō iustificas
bitur in conspectu oīs vniuers sine vt habet hebraica veritas. Non fac me veni
re in iudiciū. qđ dophot scdm aliquos hebreos verbū transitivū est secundū or
dinis vel tertij hoc est. non fac me venire in iudicium. qđ non iustificabitur in
cōspectu 22. Ecce clarus est textus qđ David qui habet testimonij sanctitatē
non vult venire in iudiciū dñi. ob id quod non iustificatur in p̄spectu oīs
vniuers. sed si glossa d. docto: effet vera. sequeretur quod iustus absqđ tremore
et timore vellet ire ad iudiciū dei et posset. vtpote tñ. qñ aliquod bonum opus
facit et nō peccat. hoc autē qđ sit impudens dicitū. quod iustū velint se conspec
tū dñi p̄sentari iudicandos patet intellecto: lib: sacrarū literarū.

¶ Deinde qđ d. d. assumpsit de Sancto Laurentio: Andree Petro postea dicitur
qñ de morte sanctorū tractabitur. hoc tñ adijcto quod vox est martyriū prout
Augusti dicit psal: 117. oīs homo mendax: hanc vocem p̄ferūt si non voce saltē
corde sancti martyres. hinc est quod Chrūs ad mortem sturns dixit. dñe si est
possibile transeat a me calx iste. verum tñ non sicut ego volo sed sicut tu vis.
defectū illius renitentis nature voluntatis in martyrib⁹ mortis pro Christo
assumpsit et vt Augu: dicit delectat. ita quod renisum huiusmodi deus non impu
tet sanctis martyrib⁹ licet habeant. Nec obstat auctoritas psal: non est iustis
ta in me iniquitas. qđ tribulatio ignis et p̄secutio extinguit iniquitatem. Pōt
tñ iniquitas etiam capi p peccato criminali quod Augusti dicit psal: 18. Et
si quis vellet posset ita r̄dere ad auctoritatem psalmographi. Iustos in vere

.D

bonis opibus peccare simul et pro eodē tpe i et eodem actu quo benefaciunt.
Paret p illud *Blaph* psal: 79. *Dñe deus exercitū. quoniam irascaris sup ocos
serui tui. Ecce seruus dñi. qui iustus est. dicit deum irasci sup ordē suam. sed
cum oīo iusti opus tam validū et sanctū a Christo multipliciter cōmendatū.
subicitur diuine ire. quis audeat dicere in ceteris bonis opibus vel in aliquib⁹
eorum non esse peccata. ppter que irascat dñs? Nec obstat q̄ in hebreo habet
v̄sq̄quo fumabis. *Oschonta. qm̄ trop⁹ est. et fumus dei in hebraica veritate
fecit tram. sicut septuaginta translulerūt. Idem Cassianus de velle bonum et
agere malum hoc citat ad locum fugiorem quendā.**

Eckius.

¶ Cum. d. Andreas solationē meam audisset. confugit ad mendictum onū.
hoc est ad regulā vniuersalē. sicut pbi deficientes recurrunt ad primā causam
Ambrosiū citans de p̄nā. q̄ scrip: sacra v̄r loquens v̄r sit intelligenda. dico
vex est et me accipere v̄ba v̄r ipsi⁹ cōconatoris et loquit de oī iusto. sed q̄ dictū
relatū ad v̄ritatē suppositoy. vult trāferre ad v̄ritatē t̄pis. *soptista est et sacre
scrip: itelligētā et modū loquēdi nō affeēt. remisit iudices ad librū de p̄fectōe
iusti ad librū. z. de meritis peccatoy. dispeam si vel in ijs libris aut in oīibus
opib⁹ August. vnq̄ reptatur. iustum in quolibet ope bono semp peccare. *Qd̄
dicit me corrupte allegasse. August. facit mibi iniuriam. qm̄ nec ipse nec quisq̄
alius poterit in hac disput: mibi ostendere vllam auctoritatē. quā non possim
manifestare in ipsis originalib⁹ et ita ad Aug: nō r̄didit sed remisit ad for̄ iusti.*
¶ Poīo cum ad Hiero: cepit t̄pis deliberandi adduxit alium locū Hierony:
contra *Pela: inducentē alias auctoritates. etiam ipsius David. Quis sancti.
tamē non audent intrare iudiciū. iuxta illud psal: 142. Non intres in iudiciū
cum seruo tuo. Ex quibus dicit inferri iustum in oīi ope bono peccare. Dico
Hiero: nunq̄ cogitasse. nec apud eum repti q̄ iustus in oīi opere bono peccā
cauerit. sed inferri ex dictis eius per somnia. et q̄ hoc sit verum. adduco Hier:
eodem lib: z. contra *Pela: vbi dicit. qui cantus est et timidus potest ad t̄pis
vitare peccata. apertissimū testimoniū q̄ iustus non semp peccet. qui ad t̄pis
potest vitare peccatū. et cum magnificis verbis psal: inducit nō audentē intras
re iudiciū cum deo. videat: nouus ille interpres sacre scrip: eundē Hierony: in
ducentē eundē sanctū David li: z. p̄tra *Jou: vbi inquit. David electū scdm̄ cor
dñi. qui fecit om̄es voluntates eius. Et qui ausus erat dicere. Iudica me dñe
qm̄ ego in innocentia mea ingressus sum. Ecce hic David petit iudiciū scdm̄
innocentiam suam. Quare si vellem sic consistere in modo respōdendi doctois. scz
dando instantiā iā negotii esset expeditū. at sensus sacre scrip: quē sp̄i sanc:
efflagitat. est aperiendus et non cortici verboy literaliter mox iudicio sub
Christiana pelle. sicut calūntose mibi imponit. conclu: i. inuit. Dico ergo ad
sanctoy p̄m̄ sententiā hos duos psalmiste: locos non discordare. In vno em̄
petit vocari ad iudiciū scdm̄ p̄m̄ iustitiā. de qua dixit ap̄l̄s. i. ad timo: 4.
de reliquo reposita est mibi corona iustitie. quā reddet mibi dñs in illa die ius
tus Iudex. et de illa p̄ta iustitia puenit pater familias *Hab: 20. Ite et vos
in vineā meā. et qd̄ iustū fuerit dabo vobis. Et ad Collofen: i. dignos nos fecit
in p̄tem sortis seroy. Ecce pia iusticia. scdm̄ quā iusti clamant ad dñm̄.
Iudica me dñe. Alia est iustitia rigida. scdm̄ quā David q̄uis iustus nō vos
lute vocari ad iudiciū. q̄ scdm̄ istam nō iustificabit in p̄spectu eius oīs viuēs
Et sic August: ait. 9. confessionū ca. vlt. Et nec laudabilis vita hoim. si remota
misericordia discutias eam. q̄ vero non exquiris delicta vel eementer fiduciale
speram⁹ aliquē apud te locum inueniri indulgentie. quare adducta mibi facit
pro dño And: nec offendet mibi aliquē vel *Ecclesiast. vel scholasticū doctore. qui
vnq̄ ita intellexerit nisi sit Ecclesiast. wittenbergensis. Poīo de sanctis res
mittit se ad p̄ncipiū quādo tractatur⁹ sit de morte et obitu sanctoy. sed tamen******

dicit omnes martyres clamare ad deum. Omnis homo mendax nec memini quod
hoc martyres in martyrio dixerunt. Arramē hoc nihil confert ad propositum. quoniam ut
exponat omnis homo mendax: i. vanitas et defectibilitas. sicut exponit b. Hiero:
pulcherrimam istam sententiam explicans. vel quod magis accedit b. Hiero Augustino
quod per mendacium intelligat peccatum. dico omnes martyres. omnes sanctos fuisse pec-
catores. sed qua sequentia inferitur. quod semper peccaverunt in opere bono? Ad psalm:
non est inuenta in me iniquitas: dixit iniquitatem aliquam sumi pro crimine.

¶ De Christo qui orabat ad patrem. pater si possibile est. Ubi rensum nature et
voluntatis assumpsit. attulit nobis hic gladium quo iugulabit assumptum et hoc
est quod ego assumo falsum esse. scilicet ob horrorem naturalem mortis peccare. et
quod propter illum horrorem minuatur eis charitas. unde veniat pena purgatorij resti-
tuibile argumentum ex hoc loco et sacro. Christus. quod iustus timens mortem et
habens voluntatem semicoctam moriendi propterea non peccat. charitas ei non dicitur
minui. nullus sit in eo horro: qui sit pena purgatorij. ut plurimum. probare posset
sed transeo. Postremo adducit suo arbitratu et verbis satis pompaticia claz
tertium psalm: 79. Domine deus virtutum quousque trasceris super orationem serui tui?
vellem quod d. An: non inmitteret prudentie sue. iuxta consilium sapientie et verba
sacre scripture acciperet secundum sensum quem spiritus sanctus efflagitat et quem sancti
patres tradiderunt. Quibus nolle credere ait Beatus Iulianus est. unde b. Hiero:
in eo loco expresse aduersat sensui omnis Andreę volens deum non trasci. si iustus
tam petamus. sed homo oians pscia delicti timet deum. etiam ab ordine trasci.
quod si vult habere expositionem magis fralem accipiat Castaldo: dicens quod in
isto psalm: sicut patet orauerat pmissionem saluatoris. excita potentiam tuam et venti-
oride nobis faciem tuam etc. Irarum autem dicit quod tardat non dicit deum trasci
sup ordine iusti. quod peccaret in opere bono. sed quod peccata tardabat exhibere. et tras-
citur d. d. differre danda Ideo deum iratum dixit super ore sua. et non ad mentem. Unde

Caroloostadius.

¶ Quam egre: d. Clamator: p digressiones suas mihi subducit tempus ne puenire
queat ad auctoritates magis videntes. maledicta eius ob repleta angustiam non
distant. sed eius inuites rationes paucis improbando attingam. et primo cum
dicit me ad regulam verum effugere etc. Oppono quod non verba Aristo. vel phi sed
Ambrosij regulam assumpsit. erfateo: esse veritatem personarum bene facientium. quod et
d. d. falsus est. sed nihil dicit de veritate operum. licet textus perinde verum loquitur
personarum optimarum. opera transijt et de personis tantum loquitur.

¶ Secundo quod dicit disperes si sensus meus etc. Oppono quod ista propterea dicit.
et pias et nefas auct: aios in sua sententia trahat et remitto ad locum prius allegatum.

¶ Tertio de Hiero: cum mihi exprimat quod deliberationes petierim. non esset ab-
surdum si in re tam seria et ad salutem tam necessaria meditatissimum patrem in luce.
quod dicit hic non ostentatione capax memorie et acuti ingenij quoniam. sed veritate.

¶ Quarto. cum dicit ad psalm: Non intres in iudicium. Hiero: dicere. quod homo potest vitas
re peccata ad tempus. Rex remitto indices ad libros Hiero: contra Pelagium: ubi repe-
rient de quibus peccatis loquitur Hiero: et quod per gratiam liberamur a peccatis. vel
vitam delicta. quam gratia est et charitas que operatur multitudinem peccatorum.

¶ Quinto dum adducit Hiero: d. Quinet auctoritate psalm: Iudica me dicit quoniam
in innocenti: mea ingressus sum. et hac auctoritate velut classicum detonat. primum
etiam sententiam firmabo. sed non secundum propositum. Et primum miror d. d. tot disputatorum
leges deuorasse. et oblitum suum quod erat tantum instantis. et non soluit.

¶ Adhuc prout auctoritatem quod dicit Job c. 13. si fuero iudicatus scio quod iustus in-
ueniar. ubi Job expresse dicit se inueniri iustum cum iudicabit. sed velle d. d. intel-
ligeret innocentiam Davidis et iustitiam Job. et tunc recte inferret auctoritatem p
me. Iudica me secundum iustitiam etc. Nam iustitia Job est iudicium. de quo pau-
lo ante dicit. Rex tamen vias meas in speculo eius arguam et ipse erit saluator meus.

Non enim venit in conspectu eius omnis hypocrita secundum hanc iustitiam, qua Job
iudicat peccata sua, agnoscit, et condemnat vult iudicari et iudicandus inueniet
iustus. Quod David dicit. Veritas de fra orta est et iustus de celo respicit. Dum
ouitur veritas. i. confessio peccatorum in homine, tunc iusticia iustificans hominem pro
spicit de celo. Quod apostolus dicit: si nos iudica: non iudica: a deo. et Johannes in
canonica si confessi fuerimus peccata nostra, iustus est deus qui relinquit nobis
peccata. Ergo quoniam homo iudicat peccata sua tunc iustificans deus et misericors res
inquit delicta. Ita etiam David habuit innocentiam quod peccatum suum contra se ipse
fuit, et quod peccata sua nota fecit deo, et secundum istam innocentiam vult iudicari
in sua iusticia, sed que est iusticia: Videat nobis psalmographus. Non relinquit
deus populum suum donec iusticia renerrat ad iudicium, hoc est quod a diu populus
dei suas iusticias recto iudicio supponit, non relinquit immo securus peccata
sua se iudicari a deo. Est etiam auctoritas per d. assumpta per me, videlicet quod David
petit se iudicari secundum suam iustitiam propter innocentiam gressuum, secundum quod dicit psalmus,
118. vias meas annuntiavi tibi et liberaasti me. et iusticie Davidis habuerunt peccata.
¶ Sexto de auctoritate. i. ad Timotheum. 4. reposita est mihi corio: iusticie, et de
pabola, ite et vos in vineam meam, et de illa, dignos nos fecit. Opponendo dico
quod d. illas auctoritates causa digressionis assumpsit. Non enim querimus quomodo
remunerantur bona opera, sed in hoc est negotii cardo quomodo in bonis operibus sint
peccata, si quis scilicet velit mentem Augustini: videre legat Augustini de gratia et libero arbitrio,
16. ubi dicit quod deus sua munera coronat.

¶ Septimo quod d. inuenit nouam iustitiam secundum quam dicit: David non vult iudicari
in causa breuitatis remitto iudices ad librum de peccato iusti: ubi Augustinus satis
dicit de iusticia.

¶ Ad Augustinum. confessionum. c. finali cum dicit. Si remota misericordia discutias
delicta, auctoritas Augustini est contra allegantem et est gladius Solis, qui expresse dicit
delicta sunt in operibus et propterea fiducialiter sperat de dei misericordia, pro ut
etiam Christus dicit, sanus non est opus medico, sed infirmis et non veni vos
curare sanos sed peccatores.

¶ Decima. dicit quod non possum ostendere hec Ecclesiasticus: qui videlicet ita intellexit
sicut ego, nisi demonstrarem Scholasticum wittenbergensem, velle ego d. doctorem
abande respondere nisi per eum universitati Ingelstadiensis, quod autem sensus meus sit
approbatus, remitto ad loca allegata, et ad iudicium quod Augustinus scripsit de sententia
Iacobi ad Hieronymum.

¶ Nono. cum dicit se non meminisse martyres dicere omnia homo mendax, dico
hoc est iudicium quod non legit Augustinus diligenter, psalmus: 15.

¶ Decimo. quod dicit me attulisse gladium quo vale rape cervicem meam, quod renas
sum nature et volui: posuerim esse peccatum, satis demonstrat quod non intelligit
unde nascantur peccata in bonis operibus. Non enim oriuntur ex gratia sed ex peccato
quod est in homine, et dicitur lex membrorum, secundum istam legem dicit Christus,
spiritus promptus est caro autem infirma, et paulus, Rom. 7. Video autem aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis mee et captiuantem in lege peccati, que lex peccati
est in membris meis propter istam legem dicit Paulus se captiuum ducti et eo quo
non vult, et paulo superius. Scio enim quod non habitat in me, i. in carne mea bonum
Nam velle adiacet mihi, proficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonum
hoc facio, Ecce paulus expresse dicit quod vult bonum, vult seruare mandata dei,
vult mori pro Christo ut Augustinus exponit, sed non inuenit proficere, quod renasus est
voluntatis qui refragat bono velle. Et quibus patet quod sancti dum bene volunt
nihilominus male faciunt, hoc est sentiunt praua desideria in natura, que desy
deria non auferent donec mortale hoc vestuerit nos, postquam autem mors absorpsit
ta fuerit in victoria, tunc erit bonum velle absque suo desiderio, tunc erit et velle
et proficere, quod proficere tam non inuenimus, nec aliquis sanctorum inuenit, excepto
Christo et eius matre.

Ut Augustinus
exponit.

¶ Undecimo. Cū respondit auctoritati quousq; trascris 22. obiecti Hiero:
qui dicit. qd conscia delicti timer deū. auctoritas est pro nobis qd conscia delicti
presuppone ipsam delictū. alioquin falsa est conscia. Videat aut d. d. 2. Iuda
ces electi August: interphantē hunc versiculū sup oratione serui tui. et facilem
habebunt intelligentiam.

¶ Porro non possum non admirari astutiā d. d. qui hic transilijt scopum nez
gorū. Ego quidē causam et discernē exegi cū oratio sit tam felix 2 sanctū bonū
a Cūbito egregie cōmendatū. et nihilomin⁹ deus trascat orationi iustoz. cur
delicta negem⁹ in similibus opibus. sed vt d. d. intelligat me sequi auctoritatē
Ecclesie adduco Ecclesie preculam vbi dicit. de nostra iusticia non confidim⁹.
ergo illa diffidētia nascitur ex malo. ex vitio. verba sunt Ecclesie. vt qui nostre
iusticie fidutiā non habemus. de sunt alia.

Eodē die hora. 2. continuauit Caro: serie disputatiōis.

¶ Nam secundū Augu: contra iulian: 1. 4. c. 3. qd bonū est. bono displicere nō
potest. idcirco si opa alicuius sancti pio: sus carent peccato. recte potest de eis
bñ fiducia. sed quod hoc sit falsum patet p alias pces ecclesie. vbi dicit deus
qui conspicis quia ex nulla nra accōe pfidim⁹. et alibi quia indesinenter pecca
mus. ergo sancte ecclesie membra semp peccāt qñ bñ faciūt. alioqui falsū esset
quod dicit indesinenter peccamus. Et hoc qd etiā nulla nra accōe pfidimus.
Hoc est qd esaias. c. 64. dicit. Et qñ pannus menstruate vntuerse iusticie nre.
vbi textus clarus est qd omnes iusticie nre. hoc est oia opa iusticie nre sunt sicut
pann⁹ menstruate mulieris. ergo habent similitudinē. et notant dicit. vntuerse
nostrā iustice nullam iusticiā excludit. qd pulchre exponit cassianus de velle
bonū et agere malū. hoc est qd Job dicit. lor⁹ si fuero quassatus nituis. et sul
serint velut mundissime manus mee. tamen sordib⁹ intingis me. Job. 9. Aug:
legit tñ sordib⁹ intinxisti me. q. d. qd omnia opa sunt intincta sordib⁹ sed quid aliō
eo loci intelligere audem⁹ per sordes nisi delicta. ppter ea recte dicit idem Job
eodē c. 9. Si iustificare me voluero. os meū me pdemnabit. Si innocentem
ostendero. piauū me com. pbabit. Ecce Job sanctus. iustus. 2 patiens qui sue
sanctitatis testimoniu a deo habuit. dicit. Si me iustificauero pdemnabit me
os meum. vnde dicit paulo infert⁹. Verebar omnia opa mea. sciens qd non par s
ceres delinquerē. Quid habet timere iustus in bonis opibus si nulla pctā in eis
sunt. ppter ea Paul: ad Gala: 5. dicit Caro cōcupiscit aduersus spm. spiritus
aut aduersus carnē. hęc enī sibi inuicē aduersant. August. in lib: hyponosticon
dicit. Iuge bellū est et primū inter carnem 2 spiritū. pnt sapiens dicit. Jugū
grauē super omnes filios ade a die exitus eorum vsq; ad diem reditus in mrem
oim. Clariss: est textus qd semp spūs contra carnem pugnat et quicumq; spūs
bonum opatur. tunc caro reluctat intm qd inter istam luctam necesse est instr
mari spiritū et ptere maculam. vt habet August: contra iulian: lib. 3. c. 6. et de
verbis Apłi sermone. 3. a. c. d. et sermo: 10. Ergo qñ iustus bona opa facere
conatur. non potest implere qd debet et qd vult. qd expresse dicit apłus. vt nō
quecūq; vultis illa faciat. q non faciendo qd debent et quod volunt peccāt.
Ego rogo dños iudices qd scdm allegata nostra iudicēt diligenter intentiōes
auctorū citatorū inspicer dignentur.

Eckius.

¶ Replicādo clariss: doctor: defensauit regulā suam vlem que est bñ Ambro:
sicut eam agnouit et dudū nouit. sed eam bene applicatā volebat extendere ad
vniuersalitatē operū. quā extensionē nullo sancto doctore pbatam in operib⁹
non admitto. qñ affirmatiōes circa opera sunt coartate. negatiōes vero
sunt ampliores. alioquin precepta affirmatiua obligarent. p semper qd esset
pro pigra rusticitis libenter sabbata sanctificātes. Excusauit se qd bonū esset se
venisse meditatū 2 instructū. non hoc im. pbauit esse vlti prudentis. sed bonus
atq; etiam accipit consiliū in arena.

D 14

¶ De Augustino remisit se ad iudices. sed nullum potuit vñ Augustini. q̄e de hoc q̄q̄ transeo. Hieronymus p̄ me verissime allegatū remittit ad iudices qui ita verissime reperent.

¶ Demū cum duos locos secundū corticē repugnātes ex David adduxissem, ostensurus q̄d grammaticus sensus non sufficiat ad intelligentiā scripture. trās seo de loco. extendit similitas clariss: d. declarando ad longū imp̄tinent. quā sit fuit iusticia David. p̄pter quā petierit ingredi iudiciū cū dño. sed iudicando seip̄m et sua peccata. Sicut allegavit de iusticia Job. de iusticia David et peccatū meū p̄tra me est semp. Et id. veritas oratur de terra. dico quis ista declaratio in se sit vera. et hoc oēs scholastici docerēt et predicatores a quadringentis annis docuerunt. hominem peccatōre exercendo in se iusticia p̄ penitentia q̄d t̄c deus remittat peccata. Jō vno ore scholastici et p̄dicatores concluderūt. p̄nas esse p̄tem iusticie vindicative.

¶ Secundo dico quod etiam ista sua declaratione habetur plus contrarium conclusionis sue. quia admittit David iudicando seip̄m. et sic de alijs hominibus se iudicantibus esse iustū et ita nō peccat in illo bono ope. q̄ alias rōne peccati concurrentis in illo iudicio adhuc non auderet petere. vt deus ingrederetur iudicium.

¶ Tertio q̄ arbitrat̄ur facere inducta pro eo. cum t̄t̄ tota declaratione. vbi in vno loco David petit iudicari secundū iusticiā. adhuc t̄t̄ tremēs coram r̄gida iusticia Dixit in conspectu tuo nō iustificabit̄ oīs viuens. hic vniuersalit̄ate regule sue extendat. sed nolo immorari.

¶ Deinde cum dixissem de duplici iusticia. quā ego etiā sacra scriptura p̄bauit q̄ scholasticos nō vult admittere. remisit ad Augusti: de perfecti iusticie adduxi Augusti: aperitissime in. 9. Cōfess: vbi loquit̄ de iusticia et misericordia. et omnino clariss: d. d. non suffragat̄ Augustinus ibidē. bene fatetur Augustinus Deum nō exquirere delicta n̄ra vehementer. sed nec l̄ra sonat quod in bono ope nisi peccent. Quis ingenue fateor. sepe iustū in bono ope. et merito aliquid peccare ventraliter. Et in celebrante deuote vñ p̄dicante. aut elemosynā dante. aut fortiter disputante sicut facit clariss: d. d. exoratur quedā mentis elatio. de genere peccati ventralis. Et ita p̄ticulariter nunq̄ p̄trahit̄ d. doctori. Ita etiā restatur b. Gregori: moralium opa bona nostra tenuissimi cōragij inquinatiōe maculari et Suihel: Parisiēsi: magnus ille ep̄s et inceptor: sicut restat̄ ebronica frat̄p̄ eremitarū mendicantiū. credit cymices et muscas egyptias immergere in vngentū oratiōis. et sacrificiū cōtribulati cordis.

¶ Porro. dicit clariss: doctor: me digressum a peccato boni opis ad hoc quōd bona opa debeant coronari. dico salua sua reuerētia. non fuisse hoc p̄positum meū sed cum de iusticia fecisset mentionē. ostendit ex sacra script̄: duplicem esse iusticiā. et sc̄d̄m p̄iā iusticiā sit retributio meritoū. Quare caput. 16. de gratia et lib: arb: Augustini est imp̄tinent. Preterea. q̄ dicit me nō meminisse in legēd̄s martyrū q̄d in martyrio etiā clamauerint oīs hō mēdax. opponit mihi Augusti: qui non est martyr. sed confessor: qui dicit̄ martyres dicere dico ego plus. omnē hominē debere agnoscere p̄phetica veritatē. q̄ oīs homo mēdax. q̄d si p̄phete credere noluerit aliquid cū suo p̄culo experietur. In psal: 79. dicit me fortiter transiisse robur sue inductiōis. q̄ deus fuerit tratus super oratione. que ita a Ch̄o cōmendatur. ergo a fortiori sup̄ alijs op̄ib: bonis. fuit sp̄ale de oratiōe illa. p̄ saluatore mittendo. nec est verū deū in se trahere. q̄ ab illis passionib: est immunis. sed q̄ habet se p̄ modū trahentis et hoc fuit sp̄ale rōe dilatatiōis. Deū cū dixissem nullū ecclesiasticū vñ scholasticū dedisse hūc sensum: q̄d in oī bono ope iustū peccauerint. nisi scholasticos vitent̄: Dico q̄ indignatus. d. d. in p̄nas

adlect. que q: sunt ptra publicū saluū cōductū. refero ad dños et tam me ex
pimo me fcaffe per illos scholas wittenbergi. doctorem Andream Bodenstein
de Caroloftadio. et patrem Martinū Luthero. Porro qđ de lege mem bro:ū
iudicat et auxiliū apli implozant. dico. Omnia p aplm adducta me libentis
sime credere. et ppter bñtate omitto. q̄ varie illud caput sit expostum per
Dugē Hiero: Augul: Ambro: Damascenū et sanctū Paulinū. tñ in pñtia
accipio posterorem sententiā Augustini. qui ait qñ fuit in sententiā Paulini. 2
tñ dico concupiscentiā. illam legem mem bro:ū. q̄ntis fuerit peccatū añ bap
tismi. tñ post baptismū non est peccatum. Ut b. August: libro primo de nup
tīs 2 concupiscentia et maxime secundū August: lib: 6. ptra. Julianū. c. 5. In
somnia dico concupiscentiā infirmitatē illā et malā valerudinē. legē mēbro:ū legē
carnis. non esse peccatū nec mortale nec veniale. et post baptismū non origi
nale. q̄ si etiā sicut glossa Inter lūca: in loco allegato facit exponendo peccatū
pro quacumq; concupiscentia. hoc est sicut August: exponit lib. 6. contra Ju
lia: c. 5. q: fit a peccato. et est pena peccati. qui adducit. vnusquisq; tentatur a
cōcupiscentia sua. abstractus et illectus. deinde concupiscit: cum cōceperit partē
peccati. p:ofecto in his verbis partus a partente discernitur. partens enim
est cōcupiscentia. partus peccatum. Sed cōcupiscentia non parit nisi conce
perit. nec concepit nisi uixerit. hoc est ad malum perpetrandū voluntatis ob
stinerit consensum. et per hoc volo esse responsū hīs que adduxit de lucta
que est inter carnem et spiritū. quam omnia experimur. sed pposito non puenit.
¶ Deinde adduxit Job c. 9. non audentem se iustificare. dico Job loqui scđm
illam rigidam iustitiam. 2 sicut sapientem. q: nemo scit an amore vel odio lig
nus sit. sicut Paulus qui nihil sibi erat conscius et tamen dicit q: in hoc non
erat iustificatus. vnde bene faciunt iusti q: veniunt omnia opera. Sicut Job
et sicut b. Grego: ait parum mentū est agnoscere culpam. vbi non est. sed acc
cipiat hunc moiselium qđ Job. 27. inquit neq; enim reprehendit me cor me s
nim. in omni vita mea. quomodo hic se iustificauit? Deinde timebam ne auc
toritate Esate obmisisset vniuersas iustitias nostras esse sicut sedentis vel ve
allus textus habet sicut menstruata possem et dare solutionē Hiero: qui maxi
mus bñsse interpres. dicit Propbetā loqui de cōparatione iustitie legis et iustis
tie Euangelice. tamen do p̄munem. q: verum est cōparando iustitiam nostrā
ad iustitiam diuinā est iniustitia. q: imperfecta manca et mutila. Sicut cō
parando lumen creatum ad lumen diuinum est tenebre. 2 q: hoc sit verum pa
ret Luce. 18. nemo bonus nisi vnus deus. assumit b. August: de perfect: iustis
Concordat Chyso: et alij. Omnia enim comparata creatur nec bona sunt. cui
comparata nec sunt. Ergo qđ in vno loco de bonitate. ita alio loco de iustitia
dictum accipio. Postremo et hīs pcludamus. cū pculas Ecclesie mihi obijcit
q: fideliā in opibus nostris non habeamus. et in alia collecta. q: ex nulla nos
tra actione p̄ficiamus. Dico cum lectionib: meis hodiernis. q: per ista verba
non aufertur spes. sed p̄sumptio tollitur. q: omnia facientes agnoscere debes
mus q: sumus serui inuitiles. ita indefinenter ecclesia agnoscit suos filios pecc
care. quare pro his rogar. sed ex nullis collectis vel alijs scripturis probatur
iustum semper in quolibet opere bono. etiam sanctū Laurentium in craticu
la. peccare. ceterum si quid impremeditatum aut lapsu lingue aut ignorantia
tia. aut humane fragilitate temeritate fuisset per me dictum vel factum. pes
to ab illis: p̄ncipibus p̄stant: et clarissimis vris. patribus venerandis
et obseruandis. dominis nobilibus. scholasticis. vt in his mihi ventam dene
et eos ipsos iudices precor. vt nihil suscipiant sinistro aīo a me factatum.
paratus doceri et emendari. si alicubi verum sensum et intelligentiam scrip
turay non fuisset assequutus. Soli deo gloria Amen.

